

SLOVENSKI NAROD

Iznaja vsak dan popoldne, vsakega ponedeljka in srede, — inšerati do 50 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 200 vrst & Din 3, večji inšerati peti vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inšerati davek posebej. — Slovenski Narod vsaj mesečno v Jugoslaviji Din 12, za tuzemstvo Din 25. — Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica 44. A.
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR Stronmayerjeva 2b — NOVO MESTO, Ljubljanska 6, telefon št. 25. — CELJE: celjsko uredništvo: Stronmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190. — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Naraščajoča nervoznost v mednarodni diplomaciji: Silen odmev ruskih groženj

V Londonu in Parizu se boje novih komplikacij, v Rimu in Berlinu pa označujejo ruski ultimati za manevar, s katerim hoče dobiti Rusija svobodne roke, da poseže aktivno v razvoj dogodkov v Španiji

LONDON, 9. oktobra. r. Korak sovjetske vlade, ki je v ultimativni obliki zagrozil z izstopom iz odbora za nevmešavanje v španske dogodke, je izval silen odmev v vsej Evropi. V angleških in pariških diplomatskih krogih ne prikrivajo, da bi moglo zaradi tega priti do dalekosežnih posledic, ako se ne posreči zagotoviti resnične nevtralnosti vseh držav, zlasti pa Rusije, Nemčije, Italije in Portugalske, ki so na dogodkih v Španiji najbolj zainteresirane. Med Londonom in Parizom se je vršila včeraj ves dan živahna izmenjava misli. Z veliko napetostjo pričakujejo v vseh diplomatskih krogih nadaljnji razvoj dogodkov. Za danes dopoldne je sklicana seja odbora za nevmešavanje, na kateri bodo razpravljali o ruskih pritiskih.

Ves svetovni tisk se bavi s staljšim sovjetske vlade in obširno komentira rusko noto, ki jo je včeraj izročil sovjetski poslanik v Londonu odboru za nevmešavanje ter zastopnikom vseh prizadetih držav.

V Rimu ogorčeni

BERLIN, 9. oktobra. r. Nemški listi v obširnih komentarjih obravnavajo rusko noto. Značilno je, da niti z besedico ne zavračajo težkih obdolžitev proti Nemčiji, češ da podpira upornike z orožjem, municijo, letali in strupenimi bombami ter široko razpredeno propagando.

»Berliner Börsen Zeitung« piše pod naslovom: Ruske grožnje, njihovi razlogi in njihovo ozadje« med drugim: Moskva je zadnje mesece storila vse, da bi pripomogla do zmage boljševizma v Španiji. Kljub temu pa so izgleli madridske vlade v vsakim dnu slabši in položaj rdečih v Španiji je postal skrajno kritičen. Zato smatra moskovska vlada za potrebno, da sedaj stori za madridsko vlado vse, kar je v njeni moči, da prepreči poraz ter spremeni položaj v Španiji v svoj prilog. Le tako je razumeti grožnje Moskve, da bo oficijelno nastopila z vso svojo oboroženo silo v prilog madridske vlade, če

ne bodo takoj storjeni primerni ukrepi, da se prepreči vsaka podpora španskim nacionalistom. Pri tem se poslužuje stare prakse in kriči: Držite tatu!

»Deutsche Allgemeine Zeitung« piše med drugim: Moskvi ne gre za dognanje resnice. Izgleda, da Rusija noče prepustiti Angliji slave, da spravi španske zadeve v razpravo na mednarodnem forumu, a še bolj verjetno je, da hoče Moskva s svojim postopanjem torpedirati akcijo za nevtralizacijo španske državljanske vojne, da bi lahko odkrito priskočila na pomoč madridski vladi.

»Lokal-Anzeiger« piše pod naslovom: »Moskva je odstranila krinko« med drugim: Kakor kaže, je bila Moskva naposled prisiljena, da odstrani krinko s svojega političnega obraza. Moskva se je s svojim postopanjem razkrinkala in sedaj končno priznava, da je španski teror njeno delo ter da je odločena z vsemi sredstvi podpreti teroristično madridsko vlado. Rusija je k temu prisiljena, ker se v Španiji raz-

vijajo dogodki drugače, kakor pa so v Moskvi pričakovali. V Španiji gre sedaj za odločilno borbo, ki grozi končati s porazom boljševizma. Rusija išče sedaj samo povoda, da bi dobila svobodne roke za svojo akcijo v prilog španskih rdečkarjev. Nemčija nadaljuje svojo politiko nevmešavanja in prepoveda zato drugim, da se bavijo z željami Moskve.

Nemška sodba

RIM, 9. oktobra. r. Rimski listi ostro napadajo sovjetsko vlado in označujejo noto ruske vlade kot manevar, ki predstavlja zadnji poskus za rešitev madridske vlade pred popolnim porazom. »Tribuna« piše, da hoče Rusija s tem maneuvrom dobiti samo svobodne roke, da aktivno poseže v razvoj dogodkov v Španiji in izdatno priskoči na pomoč madridski vladi. S tem bo Rusija samo še podaljšala krvavo in že tako tragično državljansko vojno, lahko pa izzove tudi še druge resne komplikacije.

Iz domače politike

Na popolnem umiku

O sporih v JNS, o neizogibnem razkolu in svedu o popolnem razpadu stranke je že pred par dnevi na dolgo in široko poročala beograjska »Pravda«. Potem je naenkrat utihnila, ker se je pač že zavedla, da se je grdo blamirala. Sedaj pa ista »Pravda« piše: »Znani prvak JNS, najbližji sodruhin g. Petra Živkovića, nam je izjavil doslovno tole: Vse kombinacije o izstopu nekkih naših tovarišev iz skupščinskega in senatskega kluba so naravnost izmišljene in tendenciozno spravljene v javnost. Tu se govori o neki skupini bivših radikalov v naši stranki, ki so baje zelo nezadovoljni v vstopom B. Jevtića in njegove skupine v JNS in prav na tem njihovem »nezadovoljstvu« se grade kombinacije o nekkih nesoglasjih in celo o razkolu v naših vrstah. Toda prav ti, na katere se v teh tendencioznih kombinacijah kaže, so bili od vsega začetka za združitev z Jevtićevim poslanskim klubom in ravno ta skupina je formirala to združitev. — Drugi prvak in bližnji sodruhin Petra Živkovića nam je izjavil: Vse to vznemirjenje okrog imena in osebe g. Nikole Uzunovića je umetno prirojeno in tendenciozno. Oni isti, ki so do včeraj smatrali g. Uzunovića za političnega mrtveca ter javno govorili, da on ne predstavlja nikogar in ničesar, mu sedaj naenkrat pripisujejo prvovrsten pomen in označujejo vprašanje njegovega stališča za osrednje vprašanje ne samo naše stranke, marveč celo vse politične situacije! Kje je ta logika, da o morali sploh ne govorimo?! Je jerno zaključil svoje ugotovitve omenjeni prvak JNS.

„Čudna je ta stvar!“

V »Gorenju« Matije Škrbca čitamo pod tem naslovom to-le lopovski notico: »Področje naše davčne uprave je precej obsežno. Zato imamo na davčni upravi precej uradnikov. V glavnem pa imamo največ ali vsaj precej dnevnikaarjev, tako slugo Pristovca Franca, Glavarja Vinka, Pezdica Joško in druge. Po § 178 uradniškega zakona se dnevnikaarju sme služba vsak čas administrativno odpovedati v petnajstih dneh od dne priobčitve. V nedeljo dne 25. oktobra 1936 bo grozdje v Radovljici zrelo.« Zares, čudna je ta stvar, da se sme pri nas groziti že kar s kolom!

JNS v primorski banovini

Banovinski odbor JNS za primorsko banovino je sklical banovinsko skupščino v soboto 10. t. m. Na dnevnem redu tega zborovanja je razprava o občinskih volitvah. Šibeniška »Tribuna« pripominja k tej vesti: Med strankinimi somišljeniki vlada posebno zanimanje za to zborovanje, ker se bo na njem razpravljalo o udeležbi JNS na občinskih volitvah in bodo dana potrebna navodila za volilno agitacijo in sestavo kandidatnih list. Kakor čujemo, bo JNS vložila prav lepo število kandidatnih list.

Letak „Slovenci!“

V Zagrebu je bil tiskan in tam so širile letak z naslovom »Slovenci!«. Državno tožilstvo je ta letak zaplenilo in prepovedalo njegovo razširjanje. Govori se, da bi naj ta letak nadomestil »Slovensko Zemljo«, koliko je na tem resnice, ne vemo.

Herman Wendel in Svetozar Pribičević

Veliki naš nemški prijatelj Herman Wendel, ki je pred kratkim umrl, je, kakor je znano, pred leti zapustil svojo domovino in se preselil v Pariz. Tu je dlje časa živel v emigraciji tudi pokojni Svetozar Pribičević, ki je bil z Wendlom dober znanec in prijatelj. Često sta se sestala in pomenovala o političnih in kulturnih razmerah v Jugoslaviji. Napram Svetozaru Pribičeviću je Wendel vedno zagovarjal in branil jugoslovensko tezo, ki jo je sam popolnoma osvojil. Pri taki priliki je Wendel napram Pribičeviću, kakor izpričuje njegov oseben prijatelj J. Altmayer, izjavil: »Sporazumite se! Pokopljite prošlost! Jaz nisem Hrvat in nisem Srb, jaz sem Jugosloven in poznam samo eno Jugoslavijo. Ne naha se več na dnevnem redu, ali morejo Slovenci, Hrvati in Srbi živeti v eni skupni državi, marveč samo to, kdaj bodo tudi Bolgari, kakor ostala jugoslovenska plemena v miru uedinjeni živeli v skupni državi! — To so Wendlove proroke besede, ki se bodo prej ali slej prav tako uresničile, kakor se je uresničila njegova napoved med svetovno vojno v »Arbeiter-Zeitung« o osvobojenju in uedinjenju Jugoslovenov!

Borzna poročila.

Curik, 9. oktobra. Beograd 10. —, Pariz 20.265, London 21.265, New York 434.375, Bruselj 73.10, Milan 22.85, Amsterdam 231.25, Berlin 174, Dunaj 71, Varšava 81.50, Bukarešta 2.25.

Tužna obletnica

BEograd, 9. oktobra. p. Jugoslovanska prestolnica je danes v znaku tužne obletnice tragične smrti velikega kralja Ujedinitelja Vse trgovine in drugi lokali so zaprti, v državnih uradih počiva delo, vse mesto pa je v črni zastavi. Po izložbah gore pred slikami nesmrtnega tvorca Jugoslavije sveče in ves Beograd na vsakem koraku izpričuje neutešljivo bol nad nenadomestljivo izgubo, ki se čuti vedno bolj.

V saborni cerkvi je bila dopoldne svečana zadušnica, ki jo je opravil patrijarh Varnava ob veliki asistenci duhovščine. Službi božji so prisostvovali člani vlade, narodni poslanci in senatorji, diplomatski zbor, generaliteta, deputacije Sokola in drugih nacionalnih organizacij ter ogromna množica ljudstva. Navzoča sta bila tudi kraljeva namestnika g. dr. Stanković in dr. Perović.

Kraljevska rodbina se je dopoldne podala na Oplenac, kjer je bila na grobu nepozabnega kralja spominska svečanost v najožjem rodbinskem krogu.

Člani poslanskega in senatskega kluba JNS so se dopoldne s avtomobili odpeljali na Oplenac, da se poklonijo na grobu Kralja Ujedinitelja ter da ob drugi obletnici njegove prerane smrti obnovijo prisego udanosti in zvestobe njegovim vzvišenim idejam, ki so in ostanejo zažipot vsega jugoslovenskega naroda.

Rumunski zunanji minister Antonescu na poti skozi Ljubljano Na Rakeku ga bosta sprejela in pozdravila zastopnika zunanjega ministrstva in rumunskega poslaništva

Ljubljana, 9. oktobra. r. Z beograjskim brzim vlakom sta prispela v Ljubljano tiskovni ataše rumunskega poslaništva v Beogradu g. Hira in tajnik zunanjega ministrstva Sečerović, da na meji pri Rakeku pozdravita in sprejmeta rumunskega zunanjega ministra g. Antonescu, ki se bo na povratku iz Zeneve ustavil v Beogradu, da vrne nedavni poset dr. Stojadinovića v Bukarešti. Antonescu se pripelje z orientekspresnim vlakom ter bo ostal v Beogradu dva dni. Pri tej priliki bo imel z dr. Stojadinovičem razgovore o aktualnih mednarodnih problemih, ki zanimajo obe državi. Rumunskega zunanjega ministra spremljajo poleg soprogne pomočnik ravnatelja političnega oddelka zunanjega ministrstva George Cruescu s soprogo in kabinetna šefa Nicola Joanid in Fatulescu. Uprava državnih železnic je stavila rumunskemu zunanjemu ministru na razpolago galonski voz, ki že čaka na Rakeku.

Ciano gre v Berlin

Imel bo razgovore z nemškimi državniki v zvezi z dunajsko konferenco rimskega bloka

RIM, 9. oktobra. r. Sinoči je zunanji minister Ciano odpotoval v Budimpešto, kjer bo zastopal italijansko vlado pri pogrebu Gömbösa. Pri tej priliki bo imel važne razgovore z madžarskimi državniki, ki so v zvezi z nadaljnjo politiko rimskega bloka. Iz Budimpešte bo Ciano odpotoval v Berlin, kjer se bo sestel z zunanjim ministrom Neurathom, sprejel pa ga bo tudi Hitler. Vsi ti razgovori predstavljajo pravo za dunajsko konferenco državnega rimskega bloka.

Zopet izgredi v Londonu

Propaganda fašistov je naletela na hud odpor levičarjev

London, 9. oktobra. k. V Londonskem okraju East End je prišlo zaradi propagande fašistov pod vodstvom Oswalda Mosleya, ki je zadnje čase zelo narasla, do hudega spopada med komunisti in socialnimi demokrati na eni ter policijo na drugi strani. Prišlo je do hudega spopada, v katerem je bilo 180 ljudi ranjenih, med njimi tudi 32 policijskih agentov. Borba je trajala precej časa, ker so se levičarji z vso prevarjenimi vo-

zovi. Očitno so morali policijo, ki ji je šlo le nato uspelo razgnati demonstrante. Aretirani so bili 103 komunisti in socialisti.

Prepoved plemiških naslovov v Rumuniji

Bukarešta, 9. oktobra. d. Ministrski predsednik je izdal okrožnico, v kateri opozarja vse rumunske oblasti, da je rumunska ustava svojetčasno razveljavila vse plemiške naslove. Ker posamezni podrejeni organi državne uprave še vedno uporabljajo v praksi take naslove, se opozarjajo oblasti, naj jo opuste ter se strogo ravnajo po zakonskih predpisih.

Položaj na španskih bojiščih Na obeh straneh se pripravljajo na odločilen spopad

Madrid, 9. oktobra. A.A. Havas: Ob 15.30 včeraj popoldne je bilo izdano tole uradno poročilo: Na aragonski fronti so vladne čete zajele dva topa, dva tanka in 52 vreč municije. Pri Huesci je vladno letalstvo bombardiralo koncentracije čete upornikov in preprečilo dovoz vojnega materiala. Pri Butigljah so vladne čete odbile napad uporniške kolone. Dosedaj je bilo iz Madrida odpelanih v Valencijo 6000 otrok.

Ob 22. uri je vojno ministrstvo objavilo poročilo, da se napad na Oviedo razvija z največjim uspehom. V teku popoldneva se je oddelek upornikov predal vladnim četam. Na aragonski fronti vladne čete nadaljujejo s prodoranjem proti Barbaseri. Na južni fronti je bila odbita nacionalistična kolona, ki je imela velike izgube.

Uporniki v Oviedu se skrivajo za ženske in otroke

Madrid, 9. oktobra. A.A. Agencija Fabra poroča: Ves tisk in vse javno mnenje je ogorčeno zaradi stališča voditelja upornikov v Oviedu, polkovnika Arande. Ker so vladne čete obkolile mesto in ker bo mesto v najkrajšem času padlo vladnim četam v roke, se je konzularni odbor v Gijonu obrnil na polkovnika Arando, da naj izpusti iz mesta veliko število žena in otrok. Toda

voditelj upornikov posnema stališče polkovnika Moscarda, ki iz Alcazarja v Toledu tudi ni spustil žena in otrok. Tako se ne kršijo samo načela človečnosti, ampak se kršijo tudi predpisi mednarodnega in ženevskega prava. Polkovnik Aranda niti ni odgovoril na to zahtevo. Kakor se je Moscardo v Toledu za ženami in otroki skrival za hrbtom tujece, tako dela zdaj Aranda. To je prava slika tistih, ki sami sebe nazivajo »patriote in viteze civilizacije«. Listi podčrtavajo, da je gornje stališče zavzela zakonitost vlada in to bi moralo odpreti oči inomeststvu in pokazati v pravi luči mentaliteto uporniške in izdajalske Španije.

Poročila upornikov

La Corugna, 9. oktobra. A.A. Havas: Tukajšnji radio objavlja, da so včeraj imeli nacionalisti zelo dober dan na asturski fronti, kjer so zavzeli več važnih položajev. Na odseku pri Toledu so nacionalisti zavzeli Almorix in Escalon. Pri tem so zaplenili 820.000 patronov za puške in strojnice. Med uporniki je tudi poveljnik vladnih čet, ki je poveljeval pri Santa Cruz de Rotamar. Dalje poroča tukajšnji radio, da so nacionalisti samo še 10 km od Aranjueza. Vladne čete v neredu beže proti Madridu.

Novo prodiranje Italijanov v Abesiniji

Adis Abeba, 9. oktobra. k. Šef generalnega štaba v zasedeni Abesiniji general Garibaldi je bil včeraj na inspekciji v Adis Alemu in Oleti, dveh postojankah italijanskih sprednjih straž, ki sta le kakih 50 do 100 km proti zapadu od Adis Abebe. Kakor znano, so večji motorizirani oddelki abesinskih četnikov iz severnih abesinskih pokrajin, ki so uvrščeni v izredne čete italijanske vojske, že na poti proti Boledi in Goreju. Sedaj, ko je deževna doba popolnoma minila, se pripravljajo tudi nekateri oddelki redne vojske na odhod proti zapadu, da bi zavzeli že zapadne abesinske pokrajine.

Angleško posredovanje v Madridu

London, 9. oktobra. o. Angleška vlada je v Madridu protestirala zaradi ravnanja oblasti s talci, ki jih je v madridskih zapornih okrog 8.000. Baje jih obsojajo kar v masi na smrt in po 60 na dan tudi justicirajo. Angleška vlada je zahtevala umlejšanje ravnanje s talci in političnimi krivci.

Banski svetnik A. Mencinger umrl

Snoči je umrl v ljubljanski bolnici banški svetnik g. Anton Mencinger, star 57 let. Pokojni je bil v Ljubljani eplošno znan. Pred leti je bil komisar na magistratu, eiser pa v politično življenje nikoli ni posegal. Njegove zemске ostankе prepelejo ob 11. dop. iz mrtvašnice eplošno bolnice v Kriko, kjer bodo položeni k vojaškemu politiku.

Vojaška vzgoja mladine v Angliji

London, 9. oktobra. A.A. Vlada je imenovala komisijo, ki bo proučila razne zakonske načrte vsodržavnega sistema mladinske organizacije v Veliki Britaniji. »Daily Mail« pripominja k temu, da proučuje vlada sisteme, ki so jih uveljavili z velikim uspehom najprej v Italiji in potem v Nemčiji.

Reorganizacija vojske v Švici

Bern, 9. oktobra. g. Narodni svet je danes soglasno sprejel novi vojaški statut, ki stremi po izpopolnitvi švicarske oborožene sile. Novi statut odloča izpopolnitev modernega vojnega letalstva in motorizacijo celokupne švicarske vojske.

Luce Ulrich in Gustav Dioni
v predstavi filma današnje
produkcije

HELENA

Scena protičestit
Jutri premiera
kina Matič

Ljubljana v tihi žalosti

za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. ob drugi obletnici njegove mučeniške smrti

Ljubljana, 9. oktobra. Ob drugi obletnici mučeniške smrti viteškega kralja Aleksandra I. Učiteljstvo se je Ljubljana snova odela v globoko žalost. Slehnice se s tugo v srcu spominja njega, ki nam je bil vsem najdražji in najmočnejši vladar. Z vseh hiš v mestu, pa tudi zunaj se davi zaplapolale črne zastave, v državni ter samoupravni poslopji pa zastave v državnih barvah na pol droga. V solah so se vršile danes žalne spominske svečanosti, združene s cerkvenimi opravili v cerkvah in kapelah. Na sporedu so bila tudi predavanja, v katerih so profesorji in učitelji ali pa dijaki poveljevali mučeniške žrtve in smrt viteškega kralja, saj je poslednji njegov dih veljal domovini in zadnje njegove besede jugoslovanskemu narodu.

Trgovci so zaprli svoje lokale že pred 10. uro, ko je škof dr. Gregorij Rožman s številno asistenco opravil v stolnici žalne obrede. Svečanemu rekvizitem so prisostvovali ban dr. Nalčič, vršilec dolžnosti komandanta dravske divizije general Laza Tonic z generaliteto in častniškim zborom, župan dr. Adlešič z občinskimi svetovalci, celotni konzularni zbor, zastopnik univerze, rektor dr.

Samec s profesorjem zborom, zastopnik SKJ dr. Pippenbacher in inš. Bevo, zastopnik dobrovoljcev, rezervnih oficirjev, raznih društev, korporacij ter institucij, veliko število uradnikov in ostalega občinstva. Pred stolnico je stala četa vojaštv in pa vojaška godba, ki je zaigrala nekaj žalnih komadov.

Ob 11. je bila svečana liturgija v pravoslavni kapeli v vojašnici vojvode Mišića, ki jo je opravil prota Djordje Budimir. Kakor žalnih svečanosti v stolnici, so se udeležili tudi liturgije v pravoslavni kapeli številni dostojanstveniki, predstavniki vojske ter javnih uradov in velika množica pravoslavnih vernikov. Prot. Budimir je imel v kapeli tudi globoko zajet nagovor, v katerem se je spominjal mučeniške smrti viteškega kralja.

Žalna svečanost se je vršila dopoldne tudi v evangelijski cerkvi. Ljubljana je tako na najdostojnejši in najplebističnejši način počastila spomin druge obletnice tragične smrti velikega junaka vladarja ter voditelja jugoslovenskega naroda, ki je padel smrtno zadet na tujih tleh pod roko zločinskega atentatorja ter s tem znova pokazala, da bo živel spomin nanj med nami večno.

SENZACIJA!
Nino Martini
Plese izvaja: MARILJA GAMBARELLI
naslednica Ane Pavlovne

pevski fenomen, najboljši tenorist sveta
bo pel arije iz opernih del Puccinija,
Massenetta in Leoncavalla v veličinu
»IDOL OPERE«
Jutri premiera v KINU SLOGI.

10. oktober 1920

Ob 16letnici za nas tako nesrečnega koroškega plebiscita

Ljubljana, 9. oktobra. Zopet smo se približali dnevu, spomina na prvi teški udarec, ki nas je zadel v naši mladi, takrat komaj porojeni državi zrušene Jugoslavene. 10. oktobra 1920 ostane v zgodovini našega naroda zapisan kot dan narodne nesreče, ki mu jo je namenila zla usoda, v največji meri pa našemu narodu takrat še nenaklonjena mednarodna diplomacija.

Slovenski Korotan po pravici nazivamo slovenski, kajti še pred desetletji je ogromna večina prebivalstva severno od Celovca preko Gosposvetskega polja in tja mimo Osojskega jezera proti severu govorila slovenski jezik. Leto za letom pa je postal pritisk od severa napredujoče germanizacije, zlasti, ko je roko v roki složno nastopal pri tem delu ves uradni aparat od nemške sole, uprave in sodne oblasti pa tja do Südmarka in Schulvereina, ki sta bila že od nekdaj najzanesljivejši in najuspešnejši orodje nemške raznarodovalne politike na severu. Razumljivo da je bilo za ta »Drang nach Süden« dovolj denarja na razpolago, ki ga je plačeval v obliki davkov seveda tudi naš narod za svoje lastno raznarodovanje. Silnemu pritisku vsega raznarodovalnega aparata se naš nezadovoljen narod seveda ni mogel dolgo upirati, ker je bil narodni preporod šele v povojih in narod se nikjer ni imel dovolj močnih narodno-obrambnih, niti gospodarskih organizacij. Zato ni čuda, da je germanizacijski val prodiral iz leta v leto vedno globlje v slovensko koroško deželo in da je tik pred svetovno vojno zajel že tudi našo severno okolico Celovca.

Med svetovno vojno je bil pritisk na slovenskem Koroškem osobito močan. Večino slovenskih voditeljev na Koroškem so osumili srbofilstva in jih kot narodne izdajalce pometali v ječe ali pa jih odvedli v koncentracijske taborišča. Toda narod tudi brez svojih voditeljev ni obupal, kajti veroval je v zmago velike slovenske ideje kakor tudi danes veruje kljub vsemu preganjanju in zatiranju. Ko je novembra 1918 zasijala našemu narodu toli teško pričakovana narodna svoboda z ustanovitvijo lastne narodne države, so bile oči vseh koroških Slovencev obrnjene proti Beogradu, Zagrebu in Ljubljani, od koder so pričakovali, da odprtimi rokami svoje brate-ovoboditelje. In ko je 6. junija 1919 mlada junaka jugoslovenska vojska junaka zavojevala slovenski Korotan in zasadila jugoslovensko trobojnico na zgodovinskem Gosposvetskem polju, se je naš narod od Dravi, Zili, Beli in Krki oddahnil od stoletnega robstva, pričel, da je slovenski Korotan za večno združen z veliko Jugoslavijo.

Toda mednarodne spletke so povzročile naši pravdi hude nepravice. Naša vojska se je morala po dvomesečni zasedbi Celovca in Gosposvete umakniti za pas, ki ga je doletela mednarodna komisija v Celovcu. Odrejen je bil nesrečni plebiscit, o katerem bo pisala zgodovina. Pripravljen in odrejen je bil v času, ko je bilo ljudstvo zaradi dolgotrajne vojne in s tem združenega trpljenja in pomanjkanja docela apatično, brez vsake narodne zavesti in seveda do grla sito vojne. Zato se je nagibalo tja, kjer ni bilo vojaških obveznosti in kjer se je ljudstvu z demagogijo čim več obljubljalo. Da so bili v tem nasprotniki pri plebiscitni propagandi mojstri, se je videlo tako na letakih in plakatih, kakor pri ustni agitaciji. Mnogo je na odločitve večine prebivalstva pri glasovanju vplivala tudi agitacija nasprotnikov z vojaškim službovanjem v Macedoniji in Srbiji, če več pa dejstvo, da se je našim nasprotnikom v mednarodni plebiscitni komisiji posrečilo doseči razdelitev celotnega slovenskega ozemlja v dve coni in sicer v cono A in cono B. Cona A je obsegala ozemlje južno od Vrbskega jezera in Drave, cona B pa Celovec z okolico. Razumljivo, da je Celovec za koroške Slovence to, kar je za nas Ljubljana ali Celje in Maribor, ki so naši gospodarski in kulturni centri, kakor je Celovec za koroške Slovence, ki prodajajo v njem svoje prideleke in kupujejo svoje potrebščine. Zato nam

postane jasno, da je tudi gospodarski moment mnogo doprinesel k odločitvi večine prebivalstva glasovalnega ozemlja, ki pač ni moglo vedeti, da-li bi se prebivalstvo cone B s Celovcem, v primeru, da zmaga v coni A Jugoslavija, prav tako priključilo pri glasovanju Jugoslaviji, ali pa bi glasovalo po večini za Avstrijo. V tem primeru bi koroški Slovenci južno od Drave imeli v gospodarskem pogledu gotovo težavno stališče, ker je Maribor ali Ljubljana zelo daleč, Celovec pa bi jim bil z mejo zaprt. To dejstvo so naši nasprotniki v plebiscitni komisiji temeljito preštudirali, zato so predlagali in dosegli delitev vsega glasovalnega ozemlja v dve coni, kar je dejansko že pomenilo naš poraz na Koroškem.

Ce združimo vse navedene in še druge tehtnejše razloge, o katerih danes žal še ne moremo pisati, radi katerih smo doživeli 10. oktobra 1920 na Koroškem tako težak poraz, lahko mirne duše rečemo, da je število za našo državo oddanih glasov koroških Slovencev izredno častno zlasti, ker se moramo zavedati, da je mnogo Slovencev glasovalo za Avstrijo iz opisanih gospodarskih in vojaških razlogov in da narodnostni moment pri tem glasovanju ni igral nobene vloge. Zato ne moremo dopustiti, da bi se govorilo o robskih dušah ali pa o nemškemu značaju slovenskega Korotana, ki je in bo ostal slovenski.

Zavedati se moramo tudi, da je prebivalstvo slovenskega Korotana oddalo svoje glasove po večini za Avstrijo, nikakor pa ne za kako veliko nemško državo in prav tako tudi, da je Avstrija sedaj uvedla vojaško obveznost, ki je bila 10. oktobra 1920 eden glavnih vzrokov, da je zmaga Avstrija, ki takrat vojaške obveze še ni imela.

Mi izpolnjujemo le svojo dano obljubo, ko zagotavljamo, da svojih rojakov nikdar ne bomo pozabili in dokler se bo razlagalo po slovenskih njivah in poljih, po gozdovih in planinah od Dravi in Zili, v Rožu in Podjunji lepa slovenska pesem in dokler bo cvetel v oknih naših ziskih in rožmarin, tako deklet slovenski nagolj in rožmarin, tako dolgo bo slovensko ljudstvo onstran Karavank čutilo, da je veja velikega slovenskega debla.

Iz Zagorja

Umrl je trpin, v sredo smo pokopali komaj 37letnega, a že upokojenega tujarja in družinskega očeta Ivana Bonaca. Pokojnik je bil preje zaposlen v rudniku, kjer pa si je nakopal bolezen in bil zaradi tega upokojen z 230 Din mesečne pokojnine. Radi revščine je vedno bolj propadal, saj, kako bo ne neki živel in prehranjeval družino s siromašno vsoto. Pred nekaj dnevi je bil klican na ponovni pregled. Priporočali so mu, da je za nadaljnja tri leta za dolgo oseben odlok pa je prišel ravno tistega dne, ko je umrl, to je v torek. Podlegel je vodenici. Pred hišo se je poslovi od njega pevski zbor »Svobode« z žalostinko, na poslednji poti pa ga je spremljala z rudarsko godbo na čelu in oddelkom gasilcev, katerih delaven član je bil prav do zadnjega hipa, velika množica občinstva, blag mu počitek, osirotili družinici toplo sočutje!

Namizni tenis je tudi v naši dolini precej razširjen. Med številnimi igralci, ki sicer niso nikjer vveljavljeni, je nekoliko že pravi izkušenih lokalnih mojstrov, ki se bodo v nedeljo 11. t. m. ob 9. uri pomerili v prijateljski borbi z ekipo iz Trbovelj. Za Zagorje bodo nastopili gg. Golob Brane, Ahčan Rudo, Korbar Branko in Stepičnik Mitko. Trboveljčane pa bodo zastopali gg. Hribar Heni, Pleškovič Vlado, Juvan Tine in Bregar Jože. Sokolsko društvo ima je v to svrhu oddarilo malo dvorano. Ker je vstop prost, naj se zanimivega dvomeča udeležijo vsi, ki ljubijo počitek in napeto borbo. Pričakujemo, da se bodo domačini častno odrezali.

Sokolska tombola. Radi izredno teških prihodov, v katerih živi večina pri Sokolu vilenih pripadnikov, od katerih ni moglo s. b. hlevati, da vedno sproti in redno plačujejo sicer majhno članarino, je bilo Sokolsko društvo prisiljeno zaprositi za dovolitev

tombole, ki naj nekoliko okrepi blaginjo. Prošnjo je bilo ugodeno in se bo tombola neprekinjeno vršila 18. t. m. s pridatkom ob pol 15. uri na letnem teletvističu. Prvi dobiček je leg. pitan vol, sledi številni praktični in vredni zadetki. Ker so tombolake karne samo po 2 Din, naj elektrni seže po njih in tako pripomore družini, ki izvršuje poleg drugih, tudi valno socialno pomoč na naloge v splošno korist. Na tombolo opozarjamo vse sosede.

Obligacijsko posojilo mestne občine

Ljubljana, 9. oktobra. Pri podpisovanju pravkar razpisane obligacijskega posojila ljubljanske mestne občine sodeluje 20 denarnih zavodov, ki imajo svoj sedež v Ljubljani s vsemi podružnicami, ki jih imajo po deželi. V tem številu so vštete tudi podružnice tistih denarnih zavodov, ki imajo svoj sedež izven Ljubljane in ki nimajo podružnic po deželi.

Poleg teh sprejemajo podpisovanje: 27 članic samoupravnih (regulativnih) hranilnic, 69 članic Zadrugne zveze, 48 članic Zveze slovenskih sadrug. Skupaj sodeluje torej 164 denarnih zavodov, poleg Mestne hranilnice in mestnega knjigovodstva.

Se preden je bilo posojilo javno razpisano, je bilo že v predbeležki podpisane posojila za vsoto 3.278.000 Din.

Na nekaterih lepkih, ki jih je mestna občina dala razpisala v zadevi razpisane obligacijskega posojila, so pomotoma izostala imena sledečih treh zavodov, ki so tudi pristopili k sodelovanju ob podpisovanju posojila, in sicer: Zadruga hranilnica, Vzajemna posojilnica in Splošno jugoslovansko bančno društvo d. d. podružnica v Ljubljani. Tudi pri teh se lahko podpisujejo obligacije pod istimi pogoji, kakor pri drugih, ki so navedeni v lepkih.

Svečanost JS

Ljubljana, 9. oktobra. V nedeljo 4. oktobra je zorni podmladek JS v Leacah razvil svoj mladi prapor. Zdrži ga je z ljubko akademijo.

Slovenost se je pričela s službo božjo, ki jo je daroval tamošnji župnik in predsednik odbora JS g. Fran Avsec. On je pred množicami in slovesno okrašenim solskim poslopjem ob divnem sončnem vremenu tudi blagoslovil podmladarski prapor. Kumovala je praporu soproga tamošnjega župana g. Marija Olipova. Vneto narodna delavka. S pomembnimi besedami je privzela na prapor spominski trak. Podmladek ji je za njen botrinski dar globoko hvaležen, saj mu bo znatno pripomogel k realizaciji toliko zaželjenega izleta na naše morje. Vse priznanje velja tudi poštovnemu solskemu upravitelju g. Rudolfa Knezu, ki je večje poskrbel za tako veličastno proslavo in jo tudi spretno vodil. Poverjenik PJS in tajnik Krajnevega odbora JS učitelj g. Ludvik Rutar je s svojim vvebanim mladinskim zborom zapel na svečanosti državno in podmladarsko himno, kar je slavnost še bolj oživilo. V imenu sekcije PJS za dravsko banovino in v imenu oblastnega odbora JS v Ljubljani je čestital mladim straharjem ter jim tolažil pomen dneva tajnik PJS g. Viktor Pirnat. Poleg mladine, ki je skoraj vsa organizirana v PJS, ter poleg zastopnikov PJS iz Begunj in Bleda ter domačega PRK ki so vsi prihitali s svojimi prapori, je bilo na proslavi tudi zelo veliko odraslih. Vsi ti so za tem tudi napolnili solsko dvorano in prisostvovali odlični mladinski pomorski akademiji, za katero se je v svo dušo zavzela vneto udeleženka gđna. Marija Čibelj. Točno opoldne se je slavnost zaključila.

OUZD v septembru

Ljubljana, 9. oktobra. Okrožni urad za zavarovanje delavcev objavlja statistične podatke o stanju zavarovanja v septembru. Povprečno število zavarovancev je znašalo 91.313, od teh je 58.497 moških in 32.816 žensk. V primeri s septembrom lanskega leta je bilo 8121 zavarovancev več. Bolnikov je bilo povprečno 2662 ali 2,92%. Povprečna dnevna zavarovalna mezda je znašala 22,98 in je narasla v primeri s septembrom lanskega za 0,47 celokupna dnevna zavarovalna mezda je pa znašala 2.098,678 in je narasla v primeri z lanskim letom za 225,670 Din.

Kljub zbijevanju zaposlenosti in delavskih plač je odstotek bolnikov glede na prejšnja leta nesorazmerno velik. Letni diferencijal odstotka bolnikov je znašal letos v juniju 0,21, v juliju 0,34, v avgustu 0,40 in v septembru 0,43.

Zakaj imamo hladno vreme

Ljubljana, 9. oktobra. Šef zrakovlone meteorološke službe v Zemunu major Čurič je izjavil o sedanjem hladnem vremenu: »Jeseni nastopi večja ohlajitev na severni poluti in val hladnega zraka okrog severnega tečaja se znatno razširi. Hladen zrak se razlije bolj nad kontinentom nego nad morjem. Včasih pritišne hladen zrak iz polarnih krajev tako močno, da se približa ekvatorju. V takih primerih se val hladnega zraka tudi razcepi, poudini deli se ločijo od glavne polarne mase. Ti ločeni deli ostanejo nekaj časa nad podinimi kraji zlasti nad večimi celinami. Tak primer smo imeli nad Evropo zadnje dni septembra in prve dni oktobra. Zato je bilo tudi hladneje kakor navadno ob tem času.

S prihodom hladnega zraka nad evropski kontinent je bil pritišjen topli zrak nad Sredozemskim morjem. Malo večji tok hladnega zraka je prišel preko Sredozemskega morja ter Balkanskega, Apenninskega in Pirenejskega polotoka in zato je bil precej ožjet topli zrak Jadranskega in Jadranskega morja. Tako je nastal pogoj za nastanek zračnih depresij nad temi morji. Posledica je bila delovno vreme v vsej južni Evropi.

Sedanje deževno vreme ob naših krajih je nastopilo zato, ker imajo močno depre-

sijske nad Jadranskim morjem, ki je topli zrak se pomika v višjih plasteh proti vzhodu preko Balkanskega polotoka nad katerim se laži hladni zrak. Ta topli zrak se ohlaja nad Balkanskim polotokom in izloda dež. Obstoječa jadranska depresija polagoma potegne, je pa še dovolj močna, tako da se bo deževno vreme držalo še en ali dva dni. Če bi se pojačal dotok hladnega zraka s severa, bi se mogla podaljšati ta depresija na Jadranu še na kak dan, toda naskrat te nevarnosti nič.

Kupajte domače blago!

Lepa, a siromašna je Dolenjska

Sama si iz svoje bede in zaostalosti ne more pomagati, treba ji je priskočiti na pomoč

Ljubljana, 9. oktobra. Zadnje čase se mnogo govori in piše o Dolenjski: kako se tujsko-prometno razvija, grade planinski domovi, ceste, železnica in podobno. Zelo malo pa se omenja njeno gospodarsko stanje, ki je zelo obupno, morda najtežje v Sloveniji. O tem se izve seveda zelo malo, kajti Dolenjec je trd in molčeč, zato nerad toži svoje nepravice drugim, ker se zaveda, da mu ne bo zaradi tega nič bolje. Če si ne bo pomagal sam, drugi mu tudi ne bodo.

Pred kratkim sem govoril z dolenjskim kmetom, ki mi je takole opisoval Dolenjsko:

»Mnogo sem hodil po svetu, delal tu in tam, bral veliko — še danes skoro vsak dan prebiram časopise — a tako slabo, kot je na Dolenjskem, ni nikjer. Tu ne zaslužiš vse leto dinarja, pa stori kar hočeš. Samo pogledj od Ljubljane do Novega mesta. Nikjer nobene večje tovarne, nobene industrije ali večjega obrata, kjer bi bilo zaposlenih kaj delavcev, zato tudi ni nobenega denarja. Sami grič, vmes ozke doline, posejane z majhnimi, siromašnimi vasmi. In v teh vaseh do 15. večina so s slamo pokritih hiš, v katerih žive številne družine. Vsi ti ljudje pa so navezani na valovito, pešeno zemljo, ležečo deloma na ravnini, še več pa po pobočju gričev. In kakšna je ta zemlja? Slaba! Pusta in nerodovitna. Če bi za vsako setev ne napeljal na njivo gnoja nekaj cm na debelo, bi nič ne zrastle. In koliko nege in pozornosti zahteva zemlja! Vedno moraš biti na njej — kakor pri negodnem otroku — in ji streeči in donasati, pa še nerada rodi sadove. Tu se namreč stikala in mečala kraški in alpski svet, zato je prst tako pusta in peščena, zato tudi jo je treba neprestano gnojiti in okopavati. Vedno moraš biti z nožem na njivi in okopavati prav vsako stvar: krompir dvakrat okopati in prisuti, koruzo trikrat okopati in prisuti, repa, pesa, korenje, zelje, fižol — vse je treba okopati. V drugih deželah ni tako. Tam vsejejo in pustijo, da samo zraste. Če bi pri nas tako stari, bi bilo seme proč vrženo, ker bi ne zrastle toliko, da bi ga nazaj dobili.

Ker je prst suha in pusta ter leže polja večina po valovitih pobočjih, je Dolenjska zelo dovzetna za sušo. Če tedaj dni poleti ne dežuje, vse rastline umrejo. V dolinah pa je spomladi in poleti hitro povodenj, kar je še huje, saj pravi že pregovor: Suša vze me en kos kruha, moča pa dva. Če gre po sreči, pridele dolenjski kmet ravno toliko, da se dostojno preživi. (Seveda so tu izvezi manjši posestniki in kočarji, ki morajo vsako leto živeti kupovati). Za prodaj mu pa ne ostane nič. Ker pa tudi sicer ni nobenega zaslužka, tudi ni nobenega denarja. Tako je zdaj pri nas!« je končal kmet svoje pripovedovanje.

Moral sem priznati, da je govoril resnico, saj se to vidi že na prvi pogled. Siromaštvo se kaže na vsakem koraku. In čim dalje od Ljubljane je, tem večje je. Okrog Ljubljane ljudje še vedno toliko zaslužijo, da imajo za vsakdanjo potrebo. Vedno se dobijo kaj, da nesejo v mesto in izkupijo nekaj dinarjev. Koliko zaslužijo samo pri mleku, ko lahko vsega prodajo in še tako drago. Na deželi pa tega ni. Nihče ga ne mara, če ga pa že kdo vzame, ne da za liter več kakor 1 dinar ali celo samo 75 par. V mesto pa ga prodajo po 2 Din ali še dražje. Poleti pridejo v poštev razne zelenjave, ki jih izvažajo v mesto, kot salata, stročji fižol, kumare, zelje in drugo. Tudi dva gredo lažje v promet, ker je bližje, in še druge ugodnosti so tu. Tako se nabirajo dinarji, po malem sicer, a vse skupaj se že nekoliko pozna.

Veliko slabše je v tem pogledu v sredini Dolenjske. Tu ni nobenega znatnejšega mesta, ki bi dalo zaslužiti svojci okolici. Tu je revščina največja. Edini dohodek donaja živinoreja. Okrog božiča prodajo od dva do štiri prašiče, vseh kakšnega teleta, ali premenjavo vola, da dobe kakih 500 dinarjev prireje — in z dohodki smo pri kraju. Kar ostane s tem plačuje davke, oblaži in obupa številno družino, kupuje razne življenjske potrebščine, popravlja orodje in slo drugih stvari, ki so vsak dan potrebne? Dokler je sel les, je bilo življenje dobro, vendar ne lahko, sedaj lesa ni več in tudi cene nima nobene. Da bi vsaj nekaj zaslužili, so prišli v nekaterih krajih, zlasti v hribih, kufati žganje. A tu je zopet težava. Na eni strani je trošarina tako velika, da se nič ne zasluži, če ga pa prodajajo pod roko, slede kazni, kar je še huje. Hkrati pa se pospešuje pijančevanje, zlasti med fanti ob sobotah in nedeljah. Slede pretepi in poboji, ki so že kar na dnevnom redu.

Južna Dolenjska ima največ vinograde. Nekateri imajo sploh samo vinograde. Če jim ti dobro obrodijo in prodajo vino, še nekoč žive, ako tega ni, nastopi velika beda. V nekaterih krajih imajo za zajutek samo kruh in vino. Druga ne premorejo. Kakšni so po taki hrani ljudje, zlasti otroci, si lahko mislimo.

Poleg gospodarske bede je Dolenjska tudi kulturno in socialno zelo zaostala. Kmetje nabavljajo in prodajo zadrage so le malo kje razvite. In vendar bi te kmetu v sedanjih časih lahko najbolj pomagale. Kupoval bi si po najvišjih cenah razne prideleke in jim dobavljal razne potrebščine in blago po zmernih cenah. Lahko bi tudi jemale poljske potrebščine in les, zlasti drva, v zameno za blago. Saj kmet vse lažje da in pogreši kakor denar. Odločno je premalo mlakar. Koliko bi se lahko tu ljudem pomagalo!

V mlakotari vasi je že vodovod. Skoro povsod imajo že kapnice. Ker so stree po veliki večini pokrite s slamo, je voda popolnoma rjava. Da taka voda ni zdrava, je

Naše gledališče
DRAMA
Petek 9.: Zaprti.
Sobota 10.: Kralj Lear, Red A.
Nedelja 11.: Florentinski slannik. Izven.
Ponedeljek 12.: Zaprti.
OPERA
Petek 9.: Zaprti.
Sobota 10.: Dvojno knjigovodstvo. Premierski abonma.
Nedelja 11.: ob 15. uri Lucia di Lammermoor. Izven. Znižane cene. Ob 20. uri Vseela vdova. Izven.
Ponedeljek 12.: Zaprti.

jasno. Najbolje pa kaže lanski primer griže okrog Žužemberka, kjer so zdravniki soglasno ugotovili, da je glavni vzrok boleznih slaba pitna voda. Koliko bi bilo manj bolezni, če bi bilo to bolje urejeno. Dokler se ne razmere ne bodo zboljšale, Dolenjska ne bo zdrava in bodo vsa predavanja in nasveti zaman. Se slabše je z vodo za živino. Za to imajo v vsaki vasi veliko mlako, kjer se nabira deževnica in hkrati vasa nesnaga iz vasi — saj dobra polovica kmetov nima zvojničnih jam ter se ta odteka, kamor more, torej tudi v mlake. V njih se redno žabe, komarji in druga golazen, ki dela kraj še bolj nezdruv. Navadno je voda v teh mlakah tako gosta, da se žival ne samo napije temveč tudi naje! Kako naj bo v razvita dobra živinoreja, ki je ljudem glavni vir dohodka? Kako naj Dolenjska napreduje? Ljudje bi si radi pomagali, pa si sami ne morejo. Tu bi bila poklicna oblast, da jim priskoči na pomoč.

Tudi elektrika je še vse premalo razširjena, čeprav ne manjka elektrarn. Isto je s cestami in z dolenjsko železnico. Neki ugleden hrvaški turist mi je zatrjeval, da bi prišel na Dolenjsko, a je naša železnica njako loša!

In vendar je Dolenjska zanimiva in lepa pokrajina. Koliko ima podzemskih krasot! Zupanova jama v Ponovi vasi pri Grosuplju je naša druga Potojnska jama. Lepa je krška jama in druge. Krasna je narava, zanimivi kraji, kot Višnja gora s svojo pesto. letno zgodovino in v ljubkih Polzevm, najlepšim dolenjskim smučarskim in turističnim domom — po soglasnih izjavah dolenjski Bled. Romantičen je Žužemberk, Stična, Trebnje, Temeniška dolina, Novo mesto, žarobni so Gorjanci in Trška gora s krasnimi vinogradi in belimi zidanicami. Polno je lepota, ki zasluži vso pozornost.

Vendar pa vse to ne bo prišlo do izraza, dokler se socialne razmere ne zboljšajo. Ljudje bi si radi pomagali, a si sami ne morejo. Lepo pravi o Dolenjski S. K. Polž v svoji brošuri »Čez Polzevo na Dolenjsko«: »Za v davnih časih mračne zgodovine in do naših dni prihaja glas o nežni milini te dežele prav do Ljubljane in tja do košate Gorenjske. Slovenski pesniki so o njej pisali in peli, a njih pisanje ni našlo odmeva med Slovenci. In vse do danes je ostala Dolenjska nepoznana, zapuščena od ljudi in oblasti, samo tožje sonce je ogrevalo njive in vinograde, ter zlatilo vrhove dolenjskih gričev. Kakor začarana Trnjulica spava za gostoto mrežo trnja in rož, tako je čakala uboga Dolenjska, da se enkrat spomni mati Slovenija, da ji enkrat naklonijo priznano pozornost onih slovi naroda, ki upli-vajo ali odločajo o naših stvarih.

Temu pozivu se pridružuje vsa Dolenjska.

Beležnica

KOLENDAR
Danes: Petek, 9. oktobra katoličani; Dioni.
DANASNJE PRIREDITVE
Kinematografski zaprti.
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

—lj Plešna šola na Taboru se odprla v nedeljo 11. t. m. ob 20. zvečer pod vodstvom plesnega mojstra br. Količka. Vstop je prost vabijo. Kdor pomotoma ni prejel vabila, naj izvoli reklamirati v društveni pisarni od 19. do 20. ure zvečer. Vaje se bodo vršile v veliki dvorani, ki je najprej v Ljubljani. Svirali bo izvrstni »Falcon-jazze«. K obitni udeležbi vabi odbor.

Radioprogram

Sobota, 10. oktobra
12: Plošča za ploščo, pisana zmes godbe vesele in pesmice vmes. — 12.45: Vreme. poročila. — 13: Cas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo, pisana zmes godbe vesele in pesmice vmes. — 14: Vreme. — 18: Za delopust! (Igra radijski orkester). — 18.40: Avtomobilske ceste drugod in pri nas, (g. inž. Porenta). — 19: Cas, vreme, poročila, spored, obvestila. — 19.30: Nac. ura. — 20: Zunanja politika (g. dr. Alojzij Kuhar). O narodnem in kulturnem delu duhovniškega, erbskega, povernega društva »Sloga« od ustanovitve l. 1874. do danes. O priklili l. koncerta v Beogradu (prof. Vuk Carović) Beograd. — 20.20: Novi spornik prerok. vesela svozna igra l. del: »Sprava«. Dogaja se danes kjerkoli, samo v Ljubljani ne. — 22: Cas, vreme, poročila, spored. — 22.30: Za konec tedna — vesel droblj (Igra radijski orkester. Konec ob 23. uri.

PO PREMIERI

— Gospod, zakaj ste tako navdušeno sikali, saj vendar niste plačali polne vstopnine.
— Če bi bil plačal polno vstopnino, bi bil živžgal.
ČUDNE SANJE
— Gospodična, ponoči se mi je sanjalo, da sem vas poljubil in ta čas sem se prebudit.
— Gotovo ste se prebudit zato, ker sem vam prisolila zaupnico.

Okrog sveta v enem dnevu?

V Rusiji so izdelali letalo, ki je letelo v višini 12.000 m s hitrostjo 800 km na uro

Vedno bolj se množe poskusi ruskih letalcev doseči skrajni višinski rekord. Mednarodni letalski federaciji so bili prijavitelji svetovni rekordi letalcev Kokkinakija in Jumaševa. Razen njih poskušajo prekositi dosežanje rekorda sovjetski letalci Aleksejev, Suprun, Jevsejev, Sevčenko. Preman in Stefanovski. Konstruktorji Iljušin, Čizevski in drugi delajo na novih motorjih in letalih za visinske polete. Moskovski osrednji aerohidrodinamični zavod in tovarne za letalske motorje se ukvarjajo sedaj z vprašanjem najpopolnejšega visinskega letala.

Komaj 27 let je tega, ko je dosegel francoski pilot Latham takratni svetovni rekord: dvignil se je 155 m visoko. Kmalu pa je cela vrsta francoskih in ameriških letalcev tekmovala med seboj v visinskih rekordih. Že leta 1910 je znašal višinski rekord 3.100 m. Letos v avgustu je prekosil francoski letalec Deffe mednarodni višinski rekord italijanskega letalca Donatija. Dvignil se je 14.575 m visoko. Te dni je bil pa tudi ta rekord prekoračen in sicer po angleškem vojaškem pilotu Swainu, ki je dosegel višino 15.230 m. Toda to so bili poleti s posebnimi, zelo lahki letali, Ru-

ski letalci pa dosegajo višinske rekorde z navadnimi prometnimi letali, obteženimi s posebnimi tovorom. Že to kaže, da jim ne gre zgolj za sportne rekordne uspehe, temveč da je pomen njihovih poletov globlji.

Ruskim letalcem gre v prvi vrsti za to, da ugotovijo, ali je mogoče zračni promet v velikih višinah. V visokih zračnih plasteh leti letalo mnogo hitreje, kar je velikega pomena za zračni promet vobče, posebno pa še za vojaško letalstvo. V vseh državah posvečajo zadnja leta veliko pozornost višinskim poletom s koristno obtežitvijo. Poleti Donatija, Kokkinakija ali Deffa s praznim letalom so praktično brez pomena. Letalec doseže izvestno višino in se začne takoj spuščati nazaj. Če pa spravi pilot na veliko višino koristen tovor recimo 1000 kg, ima to že svoj praktični pomen. S 500 kg pogonske snovi se da leteti v višini 20 km zelo daleč. Zato so važni višinski poleti z obtežitvijo 2 do 10 ton.

Mednarodni višinski rekordi s prometnim letalom in tovorom pol tone, ene tone in dveh ton že pripadajo Sovjetski Rusiji. Dosegel jih je Kokkinaki. Major Jumašev je pa dosegel nove mednarodne rekorde s 5. 10 in 12 tonami tovora. Ti uspehi sojvet-

skih letalcev so gotovo velikega pomena za tako prostrano državo, kakor je Rusija. Važni so gotovo iz vojaškega vidika. V višini 10 km lahko letalo uide granatam iz protiletalskih topov, prileti neopaženo sovražniku v hrbet in pripelje s seboj bombe ali pa celo oborožene vojake, ki se spu- stajo s padali na zemljo.

Sovjetski letalec Kokkinaki je po svojih poletih izjavil, da bodo že v dogledni bodočnosti prometna letala letala zelo visoko nad zemljo. Najvišje bodo letala postala letala z enim pilotom, malo nižje prometna letala, opremljena s posebnimi višinskimi motorji, še nižje pa potniška letala s hermetično zaprtimi kabinami, ki bodo varovale ljudi pred učinkom redkejšega zraka. Verjetna visina poleta teh letal bo 10 do 12 km. V višini 3 do 4000 m bodo pa letala prometna letala navadnega tipa. Pa tudi v teh višinah bo zračni promet mnogo cenejši in hitrejši kakor je zdaj. Obetajo se nam hitrostni poleti okrog sveta v veliki višini, pravi Kokkinaki. Po njegovem mnenju ni daleč čas, ko bo mogoče prispeti z letalom okrog sveta v enem dnevu. Zračna pot New York — Pariz — Moskva — Habarovsk — New York meri pičlih 30.000 km in že zdaj se da preleteti ta pot v treh do štirih dneh pri povprečni hitrosti letala 300 km na uro. V stratosferi pa lahko letalo podvoji svojo hitrost.

Tehnika in veča bosta imeli sveda še mnogo dela, predno bo mogel človek leteti tako visoko, kjer ni ne megle, ne ciklonov,

ne visoke temperature. Tam se lahko leta v istih vremenskih razmerah ob vsakem letnem času. Po mnenju zdravnikov človeški organizem ne prenese višine nad 15.000 km, če ni zavarovan s posebno letalsko obleko (skafandrom). Iz bombe vdihavani kisik mu ne zadostuje več. Tako visoko nad zemljo umira človek od lakote po klisiku. Za polete v višini nad 15.000 m bodo potrebna posebna letala, tako zvani stratosplani. Že zdaj so potrebni za polete v velikih višinah posebni motorji, ker navaden motor izgubi svojo moč.

Skupina moskovskih inženjerjev in letalcev dela baš zdaj poskuse s konstrukcijo zanesljivega stratosplana. Izdelali so že poskusno letalo, ki se je dvignilo 12.000 m visoko in letelo s povprečno hitrostjo 800 km na uro. Ta hitrost se pa da še znatno povečati. Letalo ima posebno dihalno celico, stene kabine so iz posebne, pred mrazom varujoče lahke kovine. Letalo je opremljeno z mnogimi znanstvenimi aparati.

V ATELJEJU

— Hm, da, ta slika je zelo lepa, o tem ni dvoma. Priznati moram samo, da mi ni jasno, kaj prav za prav predstavlja?

— Eh, saj vendar vidite, da je to solnčni zahod.

— Zares, zelo lepo. Rad bi samo še vedel, ali mi morete izjaviti to pod častno besedo.

Ultramoderno slikarstvo

Sloviti italijanski slikar-futurist Marinetti je napisal uvod h katalogu 20. salona v Benetkah. V njem znova trdi, da je vojna »edina higijena sveta«. Med drugim obravnava probleme, ki so stopili pred italijanske slikarje med italijansko-abein-sko vojno. Nam, ki še nimamo skisanih možganov, se bodo zdeli ti problemi mlo rečeno človeka nedostojni, Marinetti je pa sveda drugačnega mnenja.

Prvi problem: Izraziti nepretrgani bojni dinamizem. Drugi problem: Ujeti in izraziti na platnu klasične oblike eksplozij in grmenje topov prav tako, kakor njihove odmeve ter suho in mehanično praskanje strojne in pušk. Tretji problem: Izraziti razvnamajočo in lirčno simulanost, ki karakterizira afriško bitko, med katero so si črne srajce preblele pot med napadom barbarov, oboroženimi s sulicami in ščiti iz krokodilove kože, dočim so črne srajce uporabljale nove, smrt sejoče izume, radiofonse, telefonske in heliografske zveze ter pisalne stroje in vse to pod pripekačim solncem sredi milijard muh, človeških trupel in gnajočih mrhovine.

Tako daleč je torej prišla umetnost naše dobe, da vidi lepoto v človeških truplih in mrhovini, po kateri se plazijo muhe. Res ponosna je lahko dvatisočletna kultura na tako umetnost! K sreči še nismo vsi podvajali tako, da bi opevali to barbarstvo najnižje vrste.

Kupujte domače blago!

V svrhu vzpostavitve likvidnosti Mestne hranilnice ljubljanske, za poživitev vsega našega gospodarstva

razpisuje ljubljanska mestna občina

po sklepu mestnega sveta z dne 19. avgusta 1936., potrjenega od vseh nadzornih oblastev,

6% obligacijsko posojilo
do zneska 20.000.000 Din

pod sledečimi pogoji:

- Obveznice se glasijo na prinašalca. Protivrednost se lahko poravnava ali v gotovini po Din 97.— za Din 100.—, ali v starih hranilnih vlogah oziroma vlogah na tekočih računih Mestne hranilnice ljubljanske po Din 100.— za Din 100.—. Obveznice se izdajajo v izvodih po nominali Din 1000.—, Din 5.000.— in Din 10.000.—.
- Obveznice se obrestujejo po 6% letno, plačljivo polletno za nazaj. Obrestovanje se prične 15. februarja 1937., prve obresti pa zapadejo v plačilo 15. avgusta 1937.
- Od dneva podpisa do 15. februarja 1937. se podpisnikom prizna 40/0 obresti, ki se obračunajo takoj ob podpisu.
- Obveznice se izplačujejo po zrebanju v njihovi nominalni vrednosti in sicer tako, da bodo najkasneje v 15 letih izzrebane vse obveznice. Zrebanje bo vršilo mestno poglavarstvo v Ljubljani v prostorih mestnega knjigovodstva v navzočnosti javnega notarja. Prvo zrebanje bo dne 15. februarja 1937. in nato na vsakih 6 mesecev. Prvo izplačilo izzrebanih obveznic pa bo dne 15. avgusta 1937. in nato na vsakih 6 mesecev.

V Ljubljani, dne 9. oktobra 1936.

Za mestno poglavarstvo v Ljubljani

predsednik DR. JURO ADLEŠIČ, s. r.

EMILE GABORIAU

ZAKONSKI IN NEZAKONSKI SIN

ROMAN.

Klari Arlangeevi je bilo baš sedemnaest let. Bila je zelo prikupljiva in nežna, očarljiva v svoji navivnosti. Imela je blede pekelaste lase, mehke in goste, ki so ji navadno padali v težkih kitah na krasno modeliran vrat. Bila je še malo previtkato, toda njen obraz je spominjal na najbolj angelski obraz italijanskega mojstra Guida. Njene modre oči pod dolgimi trepalnicami, temnejšimi od njenih las, so bile posebno očarljive.

To pa še ni bilo vse. Že iz njene postave so dihal čari, poleg tega je bila pa privlačna še v drugem pogledu. Za to se je morala zahvaliti markizi. Kdor se je seznanil z njo, je moral strmeti nad njenimi navadami iz drugega stoletja. Bila je duhovitejša od markize, za njeno izobrazbo je bilo dobro poskrbljeno in imela je dokaj jasno sliko o svetu, sredi katerega je živela.

Za svojo vzgojo, za malo znanja o resničnem življenju, se je morala Klara zahvaliti svojim vzgojiteljem gospodični Schmidtovi. Ta vrla žena je

popeljala Klara iz kraljestva fantazije in prividov, kjer jo je držala markiza.

Prihajajoč vsak večer k markizi Arlangeevi, je bil Daburon prepričan, da najde gospodično Klara sedečo kraj babice in zato je prihajal sem.

Ta čas, ko je poslušal blebetanje stare dame in njene neskončne anekdote o emigrantih, je gledal Klara nekako tako, kakor gleda fanatik svojega malika. Obduoval je njene dolge lase, njena dražestna usta in njene oči, ki so se mu zdele najlepše na svetu.

Kaj pogosto se mu je zdelo, da v svoji zamaknenosti niti vedel ni, kje je, pozabljal je povsem na markizo in ni slišal njenega pišččega glasu, ki je udarjal na ušesni bobenček kakor igla na svilo. Ob takih prilikah je odgovarjal vse narobe, delal je načudovitejša napake, ki jih je skušal potem popraviti. To pa ni bilo potrebno, kajti markiza Arlangeeva ni nikoli opazila, da je njen gost v duhu odsoten. Njena vprašanja so bila tako dolga, da ji ni bilo mnogo do odgovorov. Zadovoljna je bila, da jo sploh kdo posluša, če se je le tu pa tam oglasil in jo opozoril na svojo navzočnost.

Daburonova plahost je bila neobičajna. Klara je bila preveč divja. Toda nikoli nista govorila. Vso sivo sodnik niti desetkrat ni neposredno ogovoril žekleta. Pa še v teh primerih se je na pamet na-

učil vseh besed, ki jih je hotel izpregovoriti vprčo, ne dobro vedoč, da bi bil sicer v nevarnosti, da mu bo že pri prvi besedi zaprlo sapo.

Toda zadovoljen je bil, da jo je vsaj videl, da je vdihal isti zrak, kakor ona, da je poslušal njen harmonični glas.

Z neprestanim gledanjem v njene oči, ki so se mu zdele najlepše na svetu, je slednjič spoznal vse njene dojme. Zdelo se mu je, da čita iz njih vse misli nje, ki jo je oboževal, da gleda skozi nje v dušo kakor skozi odprto okno. Danes je zadovoljna, je pomislil in tedaj je bil vesel. Zopet drugi je pomislil: Čez dan jo je nekaj razžalostilo, — in takoj je postal otožen.

Daburonu je večkrat šinila v glavo misel, da bi zasnužil Klara, pa se nikoli ni upal. Poznal je dobro markizina načela in vedel je, kako ji je pri srcu plemstvo, da bi nikoli ne privolila v tak zakon. Bil je prepričan, da bi ga odločno zavrnila pri prvi besedi in da bi nikoli več ne smel prestopiti njenega praga. Poskusiti bi torej pomenilo spraviti v nevarnost brez uroga zmagano sedajo srečo, ki se mu je zdelo že sama po sebi neizmerna.

Čim me zavrne, je razmišljal, mi bodo vrata v njeno hišo zaprta. Potem pa z bogom vsa blaženost tega življenja, vse bo končano.

Na drugi strani je pa trezno razmišljal, da bi se utegnil kdo drugi zagledati in zaljubiti v Klara, pa bi jo zasnužil in markiza bi ga ne zavrnila.

V vseh primerih, pa naj bi se že opogumil in jo zasnužil ali pa okleval še nadalje, jo je moral preiti ali slej izgubiti. Na pragu pomladi se je odločil.

Nekega lepega aprilskega popoldne se je napotil k markizi Arlangeevi in zdelo se mu je, da potrebuje več poguma, nego volak, ko kličube celj bati. Spotoma je pomislil: Ali zmagam ali pa umrem.

Markiza, ki je bila odšla takoj po obedu na izprehod, se je bila baš vrnila. Bila je strašno razžarjena in kričala je kakor Čič.

Glej, kaj se je bilo zgodilo. Markiza je bila naročila nekaj pri svojem sosedu slikarju že pred osmimi ali desetimi meseci. Slikar je bil prišel že stokrat po plačilo, toda stokrat ga je nagnala, češ, naj pride drugi. Naveličan čakanja in beganja je dal poklicati blagorodno markizo Arlangeevo pred sodnika.

To je spravilo markizo v obup, vendar pa nikomur ni povedala, kaj jo je doletelo. Sklenila je stopiti pred sodnika, apelirati na pravičnost in prositi ga, naj strogo kaznuje predznega slikarja, da si je drznil nadlegovati jo zaradi borega plačila.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ — OD PAULINA —

KER LAHKO DOKAZEMO, DA JE NAŠA KOLEKCIJA DAMSKIH PLAŠČEV LETOS NAJVEČJA IN NAJLEPŠA.
KONGRESNA PAULINA, LJUBLJANA, KONGRESNI TRG 5.

Urejuje Jožep Zupancič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jenzšek. — Za upravo in inzeratni del: Edo Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.